

Kdor pozna sedanje razmere, ta ve, da je ta misel povse neizvedljiva. Brez obresti bi nikdo ne posojeval. Zato se tudi katoliški shod v Solnogradu se izrekel proti njej, ko jo je nekdo sprožil. To se je nam zdelo potrebno omeniti, da ljudje spoznajo, da tisti učeni socijalisti, ki življenja v dejanju ne poznajo, ne bodo ljudstva osrečili.

Narodna stranka bode si prizadevala, da si za kandidate izbere može, ki imajo vse potrebne sposobnosti za poslance in torej na srce polagamo svojim čitateljem, da zanje delujejo, da bodo voljeni v blaginjo in čast narodovo.

Politični pregled.

Volitve. — Na Češkem so v peti kuriji v nemškem delu dežele socijalisti dosegli velike uspehe. Tako je samo v Toplicah voljenih 84 volilnih mož. Pa ne le v mestih, temveč tudi na kmetih so po Češkem socijalisti dosegli mnogo uspeha. V češkem delu dežele imajo socijalisti nekaj manje zaslombe, a tudi tukaj napreduje socijalizem in se socijalisti posebno odlikujejo z razganjanjem mladočeških shodov. — Na Dunaju tudi socijalizem močno napreduje. V peti kuriji bodo najbrž skoro povsod zmagali socijalisti. Krščanski socijalisti se ne morejo ponašati, da imajo narod za seboj, temveč le nekatere sloje. Pri delavcih zgubili so zaupanje, od kar je očitno, da ne mislijo držati, kar so obetali. — Na Štajerskem so v Celju, Knittelfeldu, Trbovljah, Teharjih in Mürzuschlagu zmagali socijalni demokratje. Na južnem Štajerskem podpirajo v peti kuriji Nemci socijaliste. Mej Slovenci v peti kuriji ni složnosti. Nekaterim ljudem, kateri hočejo za vsako ceno prepir, ni po volji kandidatura g. Hribarja. Izpodtikajo se celo nad tem, da je Kranjec. Po shodih navajajo vse mogoče malenkosti, ki jih je morda zagrešil v svojem listu. Delujejo po receptu, kakor se je bila v svojem času začela gonja proti gosp. Svetcu na Kranjskem. Porabili so se tedaj vsi mogoči sofizmi, da bi dokazali, da je to slovenski veteranliberalec v najslabšem pomenu besede. Sedaj so iztuhtali, da bi Hribarja s tem zrinili, da naj se odpovesta oba nasprotna kandidata, in se postavi nov. To je pa povse nesnovano. O dveh kandidatih govora biti ne more, ker je shod zaupnih mož bil postavil vendar le jednega kandidata. Čičkar od tistega časa pri nikomur, komur je za slogo in disciplino, ne pride v poštev. Kakor se sliši, se sedaj hoče vriniti neki odvetniški koncipient, ki potreba delujočega prebivalstva ne pozna. — V Istri se volitve volilnih mož ugodno vrše za Slovane, in je upati, da v peti kuriji zmaga dr. Laginja. — Na Koroškem ni dosti upanja, da bi Slovenci zmagali s kakim svojim kandidatom. V nemških krajih so pa konservativci še na slabšem, kakor so bili ob zadnjih deželnozborskih volitvah. Razmere stoje najboljše za narodne Nemce.

Volilna reforma na Moravskem. — Moravskega deželnega zbora večina se še vedno brani razširiti volilno pravico, ker ve, da potem pridejo Nemci v manjšino. Po moravskih mestih volijo v deželni zbor še vedno samo tisti, ki plačujejo vsaj po 10 gld. davka, v Brnu zahteva se pa za volilno pravico celo 20 gld. davka. Le pri takem volilnem redu se da ohraniti nemška večina.

Odlikovanja. — Cesar je podelil bivšemu predsedniku zbornice poslancev briljante k viteškemu križu Leopoldovega reda podpredsednikom Kathreinu in Abrahamoviču pa komanderski križ Leop. reda. Načelniku pisarne zbornici poslancev Halbanu je podelil naslov in značaj sekcijskega načelnika.

Kreta. — Položaj na Kreti postaja vedno bolj zamotan. Grška ne odjenja, velesile pa ne puste da bi si ta prisvojila otok. Sedaj vladujočih razmer na Kreti je kriva edina Turčija. Mesto da bi bila ondi izvela reforme, je nahujskala mohame-

dance, da naj napadejo kristjani, češ s tem se zavleče izvedba reform, ki more biti le v škodo sultanovi blagajnici. Velesil se pa Turčija itak nič ne boji, ker ve, da vsled nejedinstvi mej seboj ne bodo odločno nastopile proti nji. Kakor niso velesile nič prikrajšale Turčije zaradi klanja Armencev v Carigradu, tako ji tudi ne bodo nič posebnega storile zaradi krvavih pobojev na Kreti. Posebno slaba stran krečanskega vprašanja je ravno ta, da velevlasti iz strahu druga pred drugo ne posežejo resno vmes. Grška kot mala državnica uvidevša grozno stanje, v kateri se nahajajo njeni rodni brati na Kreti je sklenila se podati za te boj. Narod grški je to zahteval in kralj se je vdal zahtevi. Kralj Jurij je sporočil raznim vladarjem, da mu ni mogoče ustavljati se narodovi volji, ki tirja združenje Krete z Grško. Ko bi žalil ta domovinski čut bi moral s svojo družino za vselej zapustiti Grško in prestol. Pripravljal se je že upor, če bi se kralj ne bil udal. Grška vojska je že prišla do resnih bitk z Turki. Na čelu grške vojske sta princa Jurij in Nikolaj ter kraljev pobočnik Vassos, kateri je dobil povelje od vojnega ministra, naj v ime kralja Jurija zasede otok, prežene Turke iz njihovih utrdb in proglasi Kreto za del grškega kraljestva. Velesile imajo svoje ladije zasidrane v vseh važnih krečanskih postajankah. Le to je žalostno, da vsled nesporazumljenj ne vedo prav kaj jim je storiti. Za enkrat so se dogovorile da bodo branile Grški zasedanje Krete. Grška se za velesile dosti ne meni, računajoča na njih nejedinstvo. V vsem se ne moti, kajti znano je že, da Anglija nekam simpatizuje v Grško. Sploh pa simpatizuje malone ves svet z Grško, ki hoče oteti Krečane. Po Italiji in Franciji se vrže velikanske demonstracije v prilog postopanju Grške. To občno mnenje morajo velesile tudi kolikor toliko vpoštevati. Grška sama pravi, da hoče le na Kreti red napraviti in ne kaliti svetovnega miru. In to naj se ji pusti.

Turčija. — Ti nesrečni Turčiji se čedalje slabše godi na vseh koncih. Dasi so ji velesile veliko preveč naklonjene, mej tem ko bi nasprotno imele prav kratek obračun narediti ž njo, vendar se bo moč njena sama spodjedla. Na vseh koncih vre. Grozni dogodki na Kreti delajo ji strašne preglavice, v Makedoniji se pa snuje vstaja, ki utegne resne posledice imeti za Turčijo. Turška vlada se sicer pripravlja za odpor, a ni verjetno, da bi zmogla ob ednem zamotane razmere na Kreti in v Makedoniji. Prav vse kaže, da mora priti katastrofa za Turčijo. Velevlasti se bodo konečno morale sporazumeti za njeni konec. Ne bo li to šlo z lepa, pelo le orožje. Velevlasti se tudi prav resno pripravljajo na vse eventualnosti. Rusija ima v Odesi v Črnem morju pripravljenih že 80.000 mož, ki morejo takoj odriniti, če bi bilo treba.



Obrtnija.

Stranski proizvodi pri dobivanju oglja.

Prejšnje čase se je les kemično porabil samo za dobivanje oglja, kotrana in pepela, pri čemer so se rabili jako priprosti načini in torej ne moremo reči, da je dotično dobivanje bilo povse umno.

Dandanes se les v kemičnem obrtu v velikem obsegu rabi. Poprej malo rabljeni stranski proizvodi iz lesa, očetna kislina, metilni alkohol in aceton se v veliki meri rabijo v veliki industriji na pr. za napravo brezdimnega smodnika in kotranskih barv, potem se vedno bolje rabi celuloza za izdelavo papirja in se je razširila poraba lesa za napravo oksalne kisline, strojilnih in barvnih izvlečkov

Samo lesno oglje se za jedno delo več toliko ne rabi, kot se je nekdanj. Pri pridobivanju železa se sedaj rabi premog namesto lesnega oglja. Dvomiti pa ni, da se s povzdigo kemične industrije znatno povzdigne porabo lesa, tako da to zasluži pozornost posestnikov večjih gozdov, posebno ker se bodo dali porabiti tudi odpadki. Celo govori se, da se bodeta v bodoče kis in špirit delala samo iz lesa.

Če se razbeli les v zaprtem prostoru, se naredi več hlapečih stvari, ostane pa olje. Hlapeči proizvodi se dajo deloma zgostiti v lesni kis in kotran, ali se pa porabijo kot lesni plin za svečavo in kurjavo. Teh proizvodov se dobi več ali manj, potem, kakeršne priprave se rabijo, kolikor časa se les razgreva in pri kakeršni vročini. Največkrat se zadovoljimo s pridobivanjem oglja in kotrana, druge snovi pustimo izhlapiti. Za popolno umno porabo lesa je pa treba družih naprav, kakeršnih posestniki malih gozdov napraviti ne morejo in bi se tudi ne izplačalo jih napravljati, ako ni lesa, ki bi se vse leto podeloval.

Čim večja je gorkota, pri kateri napravljamo oglje, tem črnejša in težje je in tem več gorkote daje pri kurjavi. Oglje, ki se napravi pri hitrem in živem ognju je ložje, kakor oglje, ki se napravi pri počasnem gorenju. Za oglje se mora rabiti le popolnoma zdrav in popolnoma na zraku posušen les.

Pri zogljenenju se pomanjša množina lesa; 100 delov lesa daje 42 do 68 delov oglja po obsegu, 20 do 26 delov pa po teži. Največ oglja se dobi iz bukovega, hrastovega, brezovega, borovčevega in smrekovega lesa. Pri stalnih kopah se več oglja dobi, kakor pri premikajočih. Vejevje daje slabše oglje, kakor deblo.

Kope, kjer se ogljeni največ jelovina, morajo se postaviti na zidano podlago, ki ima globino, pokrito z omrežjem in preskrbljeno z odtekajočim kanalom. Ko se les zažge, se smola razgreje, da teče in se počasi pomika proti dnu. Čim počasneje se kuri, tem več kotrana se dobi.

Če se rabijo za izogljenenje zaprte posode, se les vse bolje izkoristi, kajti dobi se ne samo oglje in kotran, temveč tudi lesni kis in plin. Če se počasi les ogreva dobi se oglje, lesni kis in kotran, plina pa malo, če se pa hitro les razgreje, kar se zlasti s tem doseže, da se drobno razcepljen les dene v razbeljeno rekorto, dobi se največ lesni plin in kotran, a malo lesnega kisa. Vidi se, da se mora različno postopati po tem, kar je glavni namen porabi lesa.

Kmetijstvo.

Vpliv grašice in ovsene slame na mlečnost krav.

Skušnje so pokazale, da krave zgubljajo mleko, ako se jim daje grašica. Poleg tega je pa surovo maslo jako trdo po grašici. Grašica naj se daje kravam samo kadar jih hočemo debeliti in se torej želi, da zgube

mleko. Pa ne le grašično seme, temveč tudi grašična slama prouzročuje, da krave zgubljajo mleko, ako se daje v veliki množini.

Mislilo se je tudi, da ima ovsena slama ravno tak vpliv, a skušnje so pa pokazale, da temu ni tako. Tudi ni res, da bi mleko in surovo maslo bilo grenko, ako se daje kravam ovsena slama. V Šlezviku dajo kravam veliko ovsene slame, a vendar dobivajo jako okusno surovo maslo.

Zato se pa ovsena slama brez skrbi daje kravam. Samo če se je ovsena slama mokra spravila in vsled tega ugrela, utegne potem imeti mleko zoprni okus. Tudi teleta dobe drisko, če se jim daje tako sprijeno slamo. Sicer pa to ne velja samo za ovseno slamo, temveč za slamo sploh.

Tudi po krivici dolže ovseno slamo, da nareja surovo maslo „lojasto“. Tako na loj spominjajoče surovo maslo dobimo vselej, če kravam dajemo preveč slame, bodi si že katerega koli žita, a malo druge krme. Temu nedostatku se lahko opomore, če se kravam daje debelo zmleti oves, pšenične otrobe, goršične preše itd.

Zdrava pa za živino ni ovsena slama, ako je oves bila napala rja ali snet. Slama naj se v taci slučajih ne daje kravam drugače, da se zreže in popari, kajti drugače bi utegnili spriditi mleko. To pa zopet ne velja samo za ovseno slamo, temveč za vsako drugačno slamo, ako je bilo žito snetljivo ali jo je bila napala rja.

Kar se tiče ovsene slame, je omeniti, da jo navadna živina rajše je, kakor drugo, in je zlasti zdravejša, kakor ječmenova. Zato je noben umen gospodar ne bode zametal, temveč le gledal, da zdravo in suho spravi. Mnoge slabe lastnosti mleka, ki se je pripisovati ovseni slami, pa ima vse druge uzroke, večkrat tudi v raznih boleznih.

Poučni in zabavni del.

Krištof Kolumb.

(Zgodovinski roman. Ruski spisal E. Šreknič.)

(Dalje.)

Petindvajseto poglavje.

V verigah.

Kolumb se je z veliko gorečnostjo poprijel priprav za tretjo ekspedicijo, a povsod je našel skrivno nasprotovanje, ali pa tudi odkrito sovražnost kraljevih uradnikov. Povsod se je kazal vpliv patra Bojla in gospoda Margarita, kajti oba sta imela zveze v vseh slojih prebivalstva in si prizadevala oborožiti proti Kolumbu vse, kar sta le mogla. To, kar so sprva klepetali mornarji, se je kmalu ponavljalo povsod. Življenje v deželi prevar opisovalo se je v najtemnejših barvah. Pri taci razmerah je bilo jako težko nabrati zadostno število naselnic za osnovo nove naselbine na Hajitiju. Tedaj je Kolumbu prišla v